

Ensam men fri

Johannes Brahms: Pianokonsert nr 2, Symfoni nr 3.

ESKILSTUNA
SYMFONIORKESTER

ESKILSTUNA
SYMFONIORKESTER

<u>Violin 1</u>	<u>Kontrabas</u>	<u>Notbibliotekarie</u>
Björn Jönsson	Sven Grenholm	Tommy Ericsson
Kari Manell	Karna Mason	<u>Inspicient</u>
Sven Jauring	Martin Uhle	Jan Erik Fallberg
Michael Nielsen	<u>Flöjt</u>	
Magnus Larsson	Emma-Karin Maurin	Erlanger Kammerorkester
Megan Strand	Anna Swedén	<u>Violin 1</u>
Roland Andersson	<u>Oboe</u>	Birgitte Ott-Richard
Ann-Liss Bergkvist	Sara Zetterqvist Tilander	Torsten Bischoff
Hilde Derler	Martin Törnqvist	Klaus Bergmann
<u>Violin 2</u>	<u>Klarinett</u>	John Wittman
Carolina Johansson	Lars-Olov Lundqvist	Irmgard Strösselreuther
Mathias Ledung	Fredrik Norrman	<u>Violin 2</u>
Kerstin Raaber Lundqvist	<u>Fagott</u>	Angelika Leyk
Willy Forsman	Håkan Johansson	Renate Jakobsen
Mona Wolfram Almén	Emma Terner	Monika Aplas
Illiana Larder	<u>Valthorn</u>	Ulrich Giese
Birgit Karlsson	Emma Wahlström	<u>Viola</u>
Åsa Björk	Niklas Endrée	Martin Burucker
Mari Berg	Jenny Isaksson	Astrid Keste
Lovisa Manell	Teodor Sandlund	Meta Bischoff
Elin Arnholm	<u>Trumpet</u>	Matthias Rüdiger
<u>Viola</u>	Anders Strömberg	<u>Cello</u>
Claes Ekedahl	Anders Asp	Judith Rüdiger
Margareta Croner	<u>Trombon</u>	Volker Böhm
Lina Särnkqvist	Ulrika Asp	Johanna Götzelmann
Karolina Borg	Carl-Fredrik Berg	Wolfgang Winkler
<u>Violoncell</u>	Karl Brehwens	Katharina Burucker
Jonas Franzon	<u>Slagverk</u>	Gabriele Bergmann
Ingela Karp	Urban Lindé	<u>Kontrabas</u>
Ida Hjertén		Gerhard Rudert
Elin Grahm		
Veronica Pahlberg		

Dirigent: Bo Johansson

Piano Mats Widlund

Solist: Mats Widlund Dirigent: Bo Johansson

Eskilstuna Symfoniorkester i samarbete med musiker från Erlanger Kammerorkester

Kära publik

Det blir inte alltid som man tänkt sig. Förra årets Jubileum skulle ha inletts med en konsert tillsammans med medlemmar ur vår vänortsorkester **Erlanger Kammerorkester** men den ställdes in på grund av den där pandemin som man nästan förträngt. Peter Frits Johansson skulle ha fått spela Brahms andra pianokonsert som så länge stått på hans buCKETLIST. Här var det inte någon pandemi som ställde till det utan en alldeles vanlig cykel och ett finger i kläm.

För oss vanliga dödliga är detta inget problem, det gör lite ont, man svär och hojtar (kanske ska tala för mig själv). Ska man dock spela Brahms andra pianokonsert är det lite värre. Som tur var kunde Peter Frits Johanssons gamla pianolärare rycka in. När dessutom denna lärare råkar vara **Mats Widlund**, professor vid Kungliga Musikhögskolan/Edsbergs slott som debuterade 1982 med just nämnda konsert, är läget ännu bättre. Vi skickar Peter all vår omtanke och förhoppningar om snar bättring. Vänortsorkestern då? undrar ni. Jo, de kom i tisdags med 20 spelusugna musiker. Slutet gott allting gott kan man säga... om det inte vore för det där stackars fingret.

Program

Emma-Karin Maurin

Johannes Brahms

Symfoni nr 3

1833-1897

Allegro con brio

Andante

Poco Allegretto

Allegro

Paus

Johannes Brahms

Pianokonsert nr 2

Allegro non troppo

Allegro appassionato

Andante

Allegro grazioso

Dirigent: Bo Johansson

Solist: Mats Widlund

Ensam men fri

Kompositören Johannes Brahms (1833–1897) levde i ett ytterst kreativt spänningståll mellan kärlek och frihet. "Dina brev är som kysar", skrev han till sin tillbedda Clara Schumann, som var en av sin tids mest fräde pianister och även hon kompositör. När de två möttes 1853 slog blixten ned hos den unge Johannes. Claras man, sinnebilden för den geniale romantiske tonsättaren, nämligen Robert Schumann, var mycket entusiastisk över Brahms pianospel och hans musik. Brahms kunde trots sin stora beundran för den eldfängde Robert, *der Feuerkopf*, inte motstå sina känslor för Clara. Dock kom han så småningom till insikten att han kände sig som en *Werther*, en ung man som var olyckligt förälskad i en upptägen kvinna, och önskade namnge sin pianokvartett i c-moll (op. 60) efter Goethes kände litterära olycksfågel. Detta var dock först sju år senare. Under tiden hade den sviktande Robert dött i sviterna av ett självmordsförsök i floden Rehn, året efter Brahms första besök hos Schumanns i Düsseldorf.

Romantikerna hade i sin subjektivitet frigit sig från den kollektiva, mer objektiva religiositeten, och erhållit en mer individualiserad syn på Gud, konsten och världen. De var således fria, men samtidigt ensamma. *Frei aber einsam*, fri men ensam, löd också Brahms violinistvän Joseph Joachims motto, som även Brahms sållade sig till – som ensam och genial konstnär. Dock kunde skapandets eufori mynna ut i ett *frei aber froh*, fri och lycklig. *F-A(s)-F*. Detta är öppningen i Brahms tredje symfoni från 1883. Redan andra ackordet är i moll, så det finns moln på himlen, men kompositören tycks blicka mot Beethovens sjätte symfoni, pastoralsymfonin i samma tonart F-dur. Finalen är dock mer dystert beethovenisk i sin markerade, men även återhållna, upprördhet. Det melankoliska scherzot, sats tre, röjer däremot tydligt Brahms hängivet romantiska natur, som här får blomma ut.

Sin andra pianokonsert fullbordade Brahms strax efter sin hemkomst från en Italienresa 1881. Kompositören låter mycket inspirerad och ungdomlig, och formatet är, med dess fyra sätser, imponerande. Det finns gott om lyriska partier i denna "symfoni i fyra sätser med obligat piano" (en benämning av den samtida musikkritikern Eduard Hanslick) som alla vittrar om en sann skaparlycka. Första satsen börjar med en presentation av temat i hornen, varefter pianot smyger in och till synes reflekterar över detta. Andra satsen är ett scherzo med en rastlös karaktär, som anar djupa passioner. I tredje satsen får en ensam cello föra in temat från Brahms egen sång "*Immer leiser wird mein Schummer'n*", som dock tillkom först senare. "Schummer" antyder här inte en natt vaggång, utan en bitterljuv önskan om att återse sin älskade vid uppvaknandet från den allt djupare sömnen. Clara är inte långt borta. I den sista satsen vägar Brahms i all sin tillförsikt bjuda upp till dans med ungerska kryddor.

Brahms tycks ändå i all sin kreativitet tänka: ensam men fri. I Rehn dränkte Brahms sina från Clara återlämnade brev år 1888, kanske i ett försök att ånyo bli fri sin kärlek. Roberts favoritförfattare Jean Paul lär dock ha yttrat: Minnena är det enda paradiset som vi inte kan förvisas ifrån.

Ur texten av Hermann Lingg till *Immer leiser wird mein Schummer'n*: [...]

Eh' die Mäienlüfte wehn,

Eh' die Drossel singt im Wald:

Willst du mich noch einmal sehn,

Komm, o komme bald!

Text samt översättning av diktsrof: Jonas Franzon

Innan majluffen viner,
Innan trasten hörs från trån
Vill du se mig än en gång
Kom, o kom snart hit!

Kommande konsert 2023

30 september Konserthallen: "Sagor sägner och ett frieri"

Gäsmors sagor av Ravel, Billy the kid av Copland, och Telefonen, miniopera i en akt av Menotti.